

De persoonlijke perfin PL van Paul Leverkühn Kanttekening bij de Bulgaarse perfins

(Door: Waltraud Kokot en Kasper de Jong; uit: Perfinpost nr. 140, april 2022)

De perfin van de Bulgaarse Nationale Bank (БНБ) van 1901 (Penkov 2011, Popov 2009, Scheper 2004) wordt gezien als de eerste officiële Bulgaarse firmaperforatie.

Al eerder echter bestond/was er de correspondentie van Dr. Paul Leverkühn (1867 – 1905) met de persoonlijke perforatie **PL**. Het is een bijzonder interessant gebied om te verzamelen in het kader van de Bulgaarse perfins, want maar enkele bewijsstukken met deze perforatie zijn tot nog toe bekend.

Het oudst zijn twee briefkaarten uit 1894. Een brief eveneens uit 1894 en nog een kaart uit 1895 werden in 2011 door Dick Scheper in Perfinpost 85 gepresenteerd.

Paul Leverkühn heeft in Duitsland medicijnen gestudeerd. Van 1893 tot aan zijn dood in 1905 heeft hij in Sofia geleefd, was eerst secretaris en tolk van vorst Ferdinand (later tsaar Ferdinand I) en daarna Hoofd Wetenschappelijke Collecties en grondlegger van het natuurhistorisch museum in Sofia.

Leverkühn was fervent ornitholoog, hij schreef verschillende boeken en talloze artikelen in ornithologische tijdschriften. Ook de correspondentie waarover wij beschikken heeft deels betrekking op dit vakgebied.

De perforator PL stond waarschijnlijk in het paleis in Sofia waar Leverkühn werkte. Dick Scheper (2011: 6) vermoedt dat Leverkühn het idee voor zijn persoonlijke perfin vanuit Duitsland heeft meegenomen waar firmaperforaties al eerder gebruikelijk waren.

In dit artikel willen wij nader ingaan op sommige st met perforatie PL

Afb. 1: Dr. Paul Leverkühn 1898

Afb. 2: de voorkant van kaart (Bulphila P 1) met PL perforatie

De kaart met PL-perforatie (zie afb. 2) zal voor de verzamelaars van Bulgaarse perfins voldoende bekend zijn (Popov 2009: 15, Penkov 2011: 33) – afkomstig uit de collecties ex- Barbara Klos USA en ex - Dick Scheper.

Op de achterkant van de kaart aan uitgeverij Wolff in Dresden (zie afb. 3) verzoekt Paul Leverkühn om aanpassing van de betalingsconditie van maandelijks naar betaling per jaar van zijn bestellingen.

Afb. 3 Achterkant van de kaart

Afb. 4

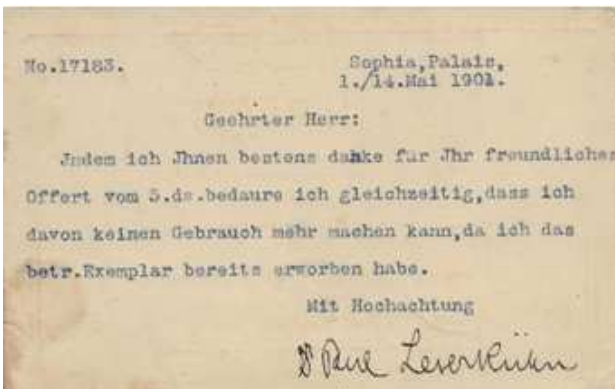
Afb. 5

Afb. 4 + 5: PL perforatie van een 25 Stotinki zegel 'kleine leeuw' MiNr.34 B op briefje van Sofia naar Warthausen in Württemberg. Deze brief met de afmetingen 12 x 9,5cm werd op 10 aug. 1894 verstuurd.

Interessant is ook de ontvanger: 'Seiner Hochwohlgebornen Herr Dr. Freiherr Richard [von] König Warthausen, K. Kammerherr und Ritterschaftlicher Abgeordneter'. Hij was eveneens ornitholoog. Wij kunnen er dus vanuit gaan dat ook deze brief de gezamenlijke wetenschappelijke interesses van beide schrijvers als onderwerp hadden.

Afb. 6: Richard Karl von König-Warthausen (1830-1911)²

Afb. 7: Paul Leverkühn-postkaart (Bulphila PC 8b) zonder perforatie vanuit Sofia Palais naar de Hallig Langeness, 1901 (Bron: verzameling van de auteurs).

Deze kaart (zonder perforatie PL, zie afb. 7) werd op 1/14 mei 1901 verstuurd vanuit Sofia Palais en al drie dagen later, op 17 mei 1901, ontvangen door de post in OCKHOLM (Schleswig-Holstein). Datum van aankomst van deze kaart op Langeness is niet vermeld. Sinds 1864 bestond er een geregeld vervoer van post naar de halligen Langeness, Oland, Gröde en Habel, die eerst door een particuliere bode en vanaf 1872 door een vaste postschipper bezorgd werd.

Vanuit Ockholm werd de post voor de halligen per fiets naar de haven Bongsiel gebracht en van daaruit per boot naar de halligen. De postboot vertrok in de zomer dagelijks, in de winter drie keer per week.

Afb. 8: overhandiging van de post voor de halligen. Briefkaart omstreeks 1900 (Bron: Jürgens 2003)

Tot de grote stormvloed van 1825 leefden ca. 180 mensen in 70 huizen op Langeness. Omstreeks 1900 waren er nog maar ca. 30 huizen bewoond. De ontvanger van de briefkaart, de onderwijzer Christian Hermann Heinrich Oskar Rehr, geb. 14.8. 1876, woonde als huurder in huize Ketelswarf 8. Volgens een Deense lerarengids (Ravn 1978) heeft hij in 1897 zijn leraar opleiding in Uetersen afgerond en was hij vanaf 1898 als predikant in Mjels, Kirchspiel Oxbüll in Denemarken werkzaam. Meer zijn wij tot nog toe niet te weten gekomen over deze persoon. Op de kaart staat geschreven dat Paul Leverkühn de vriendelijke offerte afslaat omdat hij het exemplaar al in bezit heeft. Wij vermoeden dat ook de onderwijzer ornitholoog was en wellicht een exemplaar uit zijn verzameling heeft aangeboden voor aankoop of ruil

Afb. 9: foto uit het jaar 1897 met alle leerlingen van Langeness met twee leraren. De jongere (links) is waarschijnlijk Chr. Rehr. (Bron: Lorenzen 1980)

Bronnen:

1) https://de.wikipedia.org/wiki/Paul_Leverkühn

2) https://de.wikipedia.org/wiki/Richard_von_König-Warthausen

3) De uitleg v.d. twee verschillende data vindt u onder:
https://nl.wikipedia.org/wiki/Juliaanse_kalender

Afb. 1) Wikipedia

Afb. 2,3,4,5,7) Uit eigen collectie.

- DE JONG, Kasper / Waltraud KOKOT 2020: *Firmenlochungen: Aktualisierungen und neue Erkenntnisse. Arge-Bulgaria Rundbrief 42: 33 – 37.*
- JÜRGENS, Geerd 2003: *Geschichte der Postzustellung auf den Halligen. Arbeitsgemeinschaft für Postgeschichte und Philatelie für Schleswig, Holstein und Lauenburg, Hamburg und Lübeck, Forschungsbericht 239: 33 – 43.*
- KOKOT, Waltraud / Kasper DE JONG 2020: *Von Sofia Palais in Wattenmeer: eine Karte von Paul Leverkühn zur Hallig Langeness. Arge-Bulgaria Rundbrief 42: 73-76*
- LORENZEN, Jens 1980: *Die Hallig Nordmarsch-Langeness in alten Bildern. Hamburg / Bräist (Bredstedt): Nordfriisk Instituut.*
- PENKOV, Konstantin 2011: *АЛМАНАХ БЪЛГАРСКИ ПЕРФИНИ” / Almanac Bulgarian Perfins. Sofia.*
- POPOV, Georgi 2009: *Bulgarian Perfins. Handbook and Catalogue. Tönning: Arge-Bulgaria.*
- RAVN, L. S. 1978: *Lærerne i Nordslesvig ca. 1814-1920. 1. og 2. Halvbind. Åbenrå: Historisk Samfund for Sønderjylland.*
- SCHEPER, Dick 2004: *De perfins van Bulgarije. Perfinpost 71: 11 – 28.*
- SCHEPER, Dick 2008: *Een heel bijzondere Bulgaarse perfin. Perfinpost 85: 6 – 12.*